

Likabehandlingsplan

Detta dokument ska vara "levande" i den meningen att den ska användas som ett aktivt verktyg i den dagliga verksamheten.

Gäller från 2015-09-03

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Vår värdegrund.....	3
Delaktighet i upprättandet av planen	3
Utvärdering.....	4
Det främjande arbetet	5
Det förebyggande arbetet	6
Kartläggning	8
Anmälan-Utredning-Åtgärder	10
Dokumentation	11
Bilaga 1: Enkät om likabehandling	12
Bilaga 2: Dokumentation av anmälan, utredning och åtgärder.....	14
Bilaga 3: Begreppen som används i planen	15
Bilaga 4: Lagar och styrdokument	19

Inledning

Likabehandlingsplanen omfattar elever och anställda på Vuxenutbildning Mölnåls.

Vår värdegrund

Varje elev och anställd vid Vuxenutbildning Mölnåls ska känna sig trygg och mötas av respekt för den man är. Den dagliga verksamheten ska främja likabehandling och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Delaktighet i upprättandet av planen

I upprättandet av likabehandlingsplanen har en projektgrupp med rektor, lärare och elever deltagit. Representanter från olika utbildningar har varit viktigt för att få en helhetssyn.

Eleverna som deltagit i projektgruppen har haft inflytande över planens innehåll i enlighet med Skolagen (2010:800).

Utvärdering

1. Hur fjolårets plan reviderats

Utvärderingen av fjolårets plan reviderades i en projektgrupp under vårterminen, 2015 som arbetade med att förbättra likabehandlingsplanen. Detta pågick under perioden fr.o.m. 2015-03-11 tom. 2015-06-26.

2. Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Projektledare Teres Moeschlin tillsammans med en projektgrupp: 3 elever, 3 lärare och rektor Bo-Göran Dahlberg.

3. Resultatet av fjolårets plan

I utvärderingen kom vi fram att den befintliga planen brister på följande punkter:

- + När, var, hur samt vem som ska *utvärdera* befintlig plan finns inte med.
- + Ingen *kartläggning av behov samt riskbedömning av skolan* har utförts eller beskrivs i den befintliga planen.
- + Oklart vad som är *främjande samt förebyggande arbete* på skolan samt saknar svar på frågorna vad, när hur och vem.
- + *Åtgärdsplanen vid kränkande behandling* upplevs otydlig då den saknar svar på frågorna vad, när, hur, vem samt hur dokumentationen ska gå till.
- + Planen hade tagits fram av huvudman, rektor. Saknar *elever och lärares deltagande*.
- + Planen saknar SMARTA målformuleringar.
- + Elever känner inte till likabehandlingsplanen.

4. När ska årets plan utvärderas senast?

Årets plan ska utvärderas vecka 20-21, 2016.

5. Hur ska årets plan utvärderas och av vem?

Vecka 20-21, 2016 utförs en enkätundersökning bland eleverna i syfte att undersöka hur många elever som känt sig diskriminerade, trakasserade eller kränkta samt vad de tyckte om förra årets insatser. Detta ansvarar rektor för.

Rektor utser en lärarrepresentant som tillsammans med frivilliga elever sammanställer enkäten och diskuterar innehållet i planen, vecka 22-23, 2016. Planen revideras efter behov i samråd med rektor.

Det främjande arbetet

Syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde och insatserna omfattar de 7 diskrimineringsgrunderna: kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Mål: *Ingen diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ska förekomma i Vuxenutbildningens verksamhet.*

DELMÅL:	HUR och NÄR?	ANSVARIG?	UPPFÖLJNING
Elever ska uppleva respekt för sitt kön, sin etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuella läggning och ålder.	Varje arbetslag formulerar hur och när de vill uppnå målet i början av höstens terminsstart som lämnas till rektor.	Rektor ger direktiv till arbetslagsledaren i varje arbetslag	I samband med likabehandlingsplanens utvärdering 1 ggr/år

Det förebyggande arbetet Handlar om att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkningar.

Mål: *Ingen diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ska förekomma i Vuxenutbildningens verksamhet*

DELMÅL:	HUR och NÄR?	ANSVARIG?	UPPFÖLJNING:
Eleverna ska känna till likabehandlingsplanens värdegrund, syfte och huvudsakliga innehåll.	<p>Vid informationsmöte för nya elever inför varje termin informerar rektor om likabehandlingsplanen.</p> <p>Vid varje kursstart informerar lärarna kortfattat om likabehandlingsplanen.</p> <p>En sammanfattning av likabehandlingsplanen finns på Vuxenutbildning Mölnåls hemsida, på svenska och också översatt till de vanligaste invandrarspråken i vår verksamhet.</p> <p>Likabehandlingsplanen tas upp som en punkt på elevernas studeranderåd.</p> <p>Likabehandlingens värdegrund finns på en tavla som lärare och elever möts av varje dag som de kommer till skolan.</p>	<p>Rektor</p> <p>Alla lärare</p> <p>Rektor</p> <p>Alla lärare</p> <p>Rektor</p>	Elever besvarar en elevenkät en 1 gång/år. Resultatet av insatsen behandlas på APT

DELMÅL:	HUR och NÄR?	ANSVARIG?	UPPFÖLJNING:
Elever ska veta vem de ska vända sig till samt hur de ska gå tillväga om de själva eller någon annan elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt.	<p>Rutiner för akuta åtgärder vid diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling finns i Likabehandlingsplanen.</p> <p>Vid informationsmöte för nya elever inför utbildningsstarten ger rektor information om hur elever ska gå tillväga när de själva eller en studiekamrat blivit utsatta för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.</p>	<p>Rektor</p> <p>Rektor</p>	Elever besvarar en elevenkät en 1 gång/år. Resultatet av insatsen behandlas på APT
Lärarna ska känna till likabehandlingsplanens värdegrund, syfte och innehåll.	<p>Likabehandlingsplanen behandlas och revideras årligen på APT.</p> <p>Likabehandlingsplanen ingår som en del i det systematiska kvalitetsarbetet och arbetet redovisas i den årliga kvalitetsredovisningen.</p> <p>Introduktionen av nyanställd personal ska innehålla en genomgång av likabehandlingsplanen.</p>	<p>Rektor</p> <p>Rektor</p> <p>Rektor</p>	Lärarna besvarar frågor om likabehandlingsarbetet i medarbetarenkäten.
Lärare ska känna till åtgärdsplanen vid akuta händelser.	Likabehandlingsplanens åtgärdsplan behandlas årligen på APT, och dessutom då akuta händelser påkallar det.	Rektor	Lärarna besvarar frågor om likabehandlingsarbetet i medarbetarenkäten.

Kartläggning

Här beskrivs vilka kartläggningsmetoder verksamheten använt sig av och vilka risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som har identifierats.

För att ta reda på hur eleverna uppfattade riskerna genomfördes en enkätundersökning under vecka 13, 2015, se bilaga 1. Enkätens frågor togs fram av projektgruppen. För att tydliggöra begreppen användes *illa behandlad* - diskriminering samt *händelser som du blivit ledsen för*-kränkningar. Projektgruppen valde att inte ta med begreppet trakasserier i enkäten pga. att begreppet likställdes med begreppet kränkningar. Detta bör diskuteras på nytt när enkäten ska revideras.

Eleverna på Vuxenutbildningen fick svara anonymt på enkäten. I de klasser där språket i enkäten upplevdes som svårt att förstå försökte lärare förklara svåra begrepp. Lärarna samlade också elever på skolan med språksvårigheter och lät 3 tolkar (arabiska, dari och somaliska) översätta enkäten.

Enkäten sammanställdes av projektledaren för arbetet med likabehandlingsplanen, Teres Moeschlin.

212 elever besvarade enkäten, 150 kvinnor och 58 män. Totalt var cirka 800 elever inskrivna på Vuxenutbildningen under vecka 13 då enkäten genomfördes. Varje vecka är cirka 60-70% av eleverna är fysiskt närvarande på skolan. Frånvaron kan orsakas av arbetsplatsförlagt lärande, egna studier, studiebesök, sjukdom och vård av sjukt barn etc.

Av totalt 212 besvarade enkäter svarade 7 elever att de känt sig illa behandlad av en lärare eller elev på skolan, 3 elever pga. sin etniska tillhörighet, 1 elev pga. sin religion, 1 elev pga. sin funktionsnedsättning, 1 elev pga. sin ålder samt 1 elev pga. sin sexuella läggning. Av dessa 7 elever hade 4 känt sig illa behandlade av andra elever och 3 av lärare på skolan. I svaret på frågan som handlade om hur ofta händelserna inträffar svarade 6 av 7 elever att händelserna hade inträffat sällan (1 elev), ibland (3 elever) samt ofta (2 elever). På frågan om var på skolan händelserna hade inträffat svarade 6 elever på, 2 elever hade känt sig illa behandlade i klassrummet av lärare, 3 elever av andra elever samt 1 elev ville inte berätta.

Av totalt 212 besvarade enkäter svarade 12 elever att de blivit utsatt för kränkningar i skolan av lärare eller elev, 9 elever efter kränkande ord, 1 elev genom att bli utesluten ur en grupp, 1 genom meddelande på internet eller mobil samt 1 elev pga. blickar. Av 12 elever hade 8 känt sig illa behandlade av andra elever och 4 av lärare på skolan. I svaret på frågan som handlade om hur ofta händelserna hade inträffat svarade – sällan (5 elever), ibland (4 elever), ofta (1 elev) samt 1 elev svarade oklart på frågan. På frågan om var händelserna hade inträffat svarade 8 elever på, 1 elev i korridoren av annan elev, 3 elever i klassrummet av lärare, 2 elever i matsal/kök av andra elever, 6 i klassrummet av andra elever samt 1 svarade oklart på frågan.

Observera att 2 elever angav 2 platser på skolan där de känt sig kränkta vilket medför att antalet platser inte överensstämmer med antalet elever som svarade på frågan.

Då projektgruppen inte använt sig av husmodellen för att kartlägga riskfyllda platser där diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan förekomma ställdes ytterligare två frågor i enkäten.

- Finns det några platser i skolan där du blivit illa behandlad eller utsatts för saker som gjort dig ledsen?

Antal som besvarat frågan	11
Duschrummet	1
Caféet	2
Elevernas kök/matsal	3
Korridor	1
Klassrummet	2
Studietorget	1
Oklart	1

- Finns det situationer på skolan där du blivit illa behandlad eller utsatt för saker som gjort dig ledsen?

Antal elever som besvarat frågan	3
Grupparbeten	1
Metodövningar	1
Oklart	1

Kartläggningens slutsats ligger till grund för arbetet med likabehandlingsplanen. Efter att ha läst igenom enkäterna diskuterades resultatet i projektgruppen samt på en arbetsplatsträff för lärare. Enkätens slutsats bör tolkas med försiktighet då alla elever på Vuxenutbildningen inte har svarat på den samt frågorna kan tolkas utifrån egna värderingar och erfarenheter. Språksvårigheter är en annan faktor som kan ha betydelse. Slutsatsen bör dock tas på allvar och det är viktigt att det främjande och förebyggande arbetet påbörjas snarast. Vid nästa enkätundersökning, 2016 måste frågorna i enkäten ses över på nytt och antalet elever som svarar på enkäten öka.

Anmälan-Utredning-Åtgärder

Anmälan

- All personal är **skyldig** att anmäla till rektor vid misstanke eller kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- Elever som känner sig diskriminerade, trakasserade eller kränkta och ser att sådant förekommer **bör** anmäla detta till rektor eller någon annan i personalen som sedan anmäler till rektor.

Utredning och åtgärder

1. Bedöm om ni kan lösa problemet på eget sätt. Ta hjälp av annan personal eller elev vid behov.
2. Vid svårigheter att lösa problemet ska ni anmäla detta till rektor (muntligen eller skriftligen).
3. Rektor kallar de inblandade personerna till enskilda samtal för att utreda händelsen.
4. Samtalet dokumenteras och arkiveras, se bilaga 2.
5. Rektor kallar till uppföljningssamtal med de inblandade personerna cirka två veckor efter det första samtalet.

Om kränkningarna inte upphör får rektor ta ställning till om det kan krävas disciplinära åtgärder i form av avstängning från verksamheten.

Alla gärningar som misstänks vara brottsliga anmäls till polisen.

Dokumentation

Vuxenutbildningen är en kommunal verksamhet och lyder därmed under förvaltningslagens allmänna dokumentationskrav för verksamheten. Särskilda dokumentationskrav finns dessutom för ärenden som rör diskriminering, trakasserier och/eller kränkande behandling, enligt diskrimineringslag och skollag.

Dokumentationen ska ske i enlighet med Offentlighets- och sekretesslagens och Personuppgiftslagens krav på skydd för den enskildes integritet.

Dokumentationsrutin

Vid händelser rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling där rektor på vuxenutbildningen blivit inblandad ska dokumenteras på blankett, se bilaga 2.

Arkivering

Handlingarna förvaras på betryggande sätt då de innehåller information om enskildas personliga förhållanden. Rektor lämnar ifyllt och underskrivet dokument, se bilaga 2 till Christoffer Källberg som arkiverar dokumentet i Vux närarkiv.

Dokument rörande diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling skall arkiveras under 5 år, och därefter gallras ut i enlighet med gällande lagstiftning och lokala bestämmelser antagna av Utbildningsförvaltningen, Mölnåls.

Bilaga 1: Enkät om likabehandling

1. Jag är:

- Kvinna
- Man

2. Har du känt dig illa behandlad av en lärare eller elev på skolan på grund av vissa orsaker (exempelvis: religion, kön, ålder)?

- Nej, jag har inte känt mig illa behandlad
- Ja, på grund av att jag är kvinna eller man
- Ja, på grund av min etniska tillhörighet (dvs. att jag kommer från ett annat land eller kultur)
- Ja, på grund av min religion
- Ja, på grund av att jag har ett funktionshinder
- Ja, på grund av min ålder
- Ja, på grund av min sexuella läggning
- Ja, på grund av att han/hon inte tycker att jag är som en kvinna/man ”ska vara”

2:1 Om du känt dig illa behandlad, var det av en lärare eller elev?

- Lärare
- Elev

2:2 Om du svarat ja på någon av frågorna ovan – hur ofta händer det?

- Sällan (ca 1-2 gånger/år)
- Ibland (ca 1 gång i månaden)
- Ofta (varje dag eller 1 gång/vecka)

2:3 Om du blivit illa behandlad, vad hände och var i skolan hände det?

3. Har du blivit utsatt för kränkningar i skolan av lärare eller elever dvs. händelser som du blivit ledsen för?

- Nej, jag har inte känt mig kränkt
- Ja, med ord
- Ja, med slag eller knuffar
- Ja, genom att bli utesluten ur en grupp
- Ja, genom meddelanden på internet eller mobil

- Annat sätt:.....

3:1 Om du känt dig kränkt, var det av en lärare eller elev?

- Lärare
- Elev

3:2 Om du svarat ja på någon av frågorna ovan – hur ofta händer det?

- Sällan (ca 1-2 gånger/år)
- Ibland (ca 1 gång i månaden)
- Ofta (varje dag eller 1 gånger/vecka)

3:3 Om du blivit kränkt, vad hände och var i skolan hände det?

4. Finns det några platser på skolan där du blivit illa behandlad eller utsatts för saker som gjort dig ledsen t.ex. i klassrummet, korridoren, studietorget, toaletten, lärcentrum, entrén, elevernas kök/matsal, caféet?

5. Finns det situationer på skolan där du blivit illa behandlad eller utsatts för saker som gjort dig ledsen t.ex. grupparbeten, ensam med läraren, metodövningar, eget arbete?

Bilaga 2: Dokumentation av anmälan, utredning och åtgärder

Skolans namn: Vuxenutbildning Mölnåls	Datum för det inträffade:
De inblandades namn:	
Ärendet anmäldes av:	
Beskrivning av det inträffade:	
Beslutade åtgärder:	
Uppföljning sker av vem, när och hur:	
Uppföljningens resultat	
Ärendet avslutades när och av vem:	

Har tagit del av:

Namn:.....

Underskrift:.....

Datum och ort:.....

Har tagit del av:

Namn:.....

Underskrift:.....

Datum och ort:.....

Bilaga 3: Begreppen som används i planen

Nedan följer en kort förklaring av de sju olika diskrimineringsgrunderna som behandlas i Diskrimineringslagen. Dessutom beskrivs skillnaden mellan direkt och indirekt diskriminering samt trakasserier.

Kön

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra könsdiskriminering, det vill säga att man blir behandlad olika på grund av att man är pojke eller flicka.
- ✚ Skolan ska också förebygga och förhindra trakasserier som har samband med kön liksom sexuella trakasserier av elever. Sexuella trakasserier kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk (exempelvis när tjejer kallas hora eller liknande), tafsande eller visning av pornografiskt material.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck.
- ✚ Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att en person inte identifierar sig som kvinna eller man eller att personen genom sin klädsel ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av etnisk tillhörighet.
- ✚ Med etnisk tillhörighet menas att man tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung eller hudfärg. Var och en har rätt att bestämma sin egen tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan ha flera etniska tillhörigheter.

Religion och annan trosuppfattning

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av religion eller annan trosuppfattning.
- ✚ Religionsfriheten är skyddad i den svenska grundlagen. Undervisningen i skolan ska enligt läroplanen vara icke-konfessionell och skolan får inte missgynna någon elev på grund av hans eller hennes religion.
- ✚ Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel ateism eller agnosticism.

Funktionshinder

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av funktionshinder. Funktionshinder kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionshinder räknas både sådana som syns och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergier, ADHD eller dyslexi.

Sexuell läggning

- ✚ Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning.
- ✚ Med sexuell läggning menas exempelvis homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet.
- ✚ Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till sina elever. Det inkluderar arbetet mot homofobi och rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning.

Ålder

- ✚ Med ålder avses uppnådd levnadsålder.
- ✚ Stora delar av skolans verksamhet är undantagen från regeln om åldersdiskriminering då det finns bestämmelser om till exempel förskoleklass för sexåringar och skolpliktsålder 7-16 år.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering i skolan är när någon elev på osakliga grunder behandlas sämre än andra elever och missgynnandet har samband med någon av de ovanstående diskrimineringsgrunderna.

I lagtexten skiljer man på direkt och indirekt diskriminering:

Med *direkt diskriminering* menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till exempelvis elevens kön. Ett exempel kan vara Maria som vill göra sin praktik på en målarfirma men SYV avråder henne med argumentet: ”Det är ett för hårt arbete för en tjej.”

Man kan också diskriminera genom att behandla alla lika. Det kallas då *indirekt diskriminering*. Det sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt men som i praktiken missgynnar en elev med ett visst kön, viss könsöverskridande identitet, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss sexuell läggning, ett speciellt funktionshinder eller viss ålder. Om exempelvis alla elever i en klass får samma tid på sig att besvara ett prov diskriminerar skolan indirekt de elever som på grund av sitt funktionshinder är i behov av längre provtid.

Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som *har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna*, det vill säga; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionshinder med mera.

Trakasserier kan utföras av vuxna gentemot elever eller mellan elever. De kan, liksom kränkningar, vara:

- *Fysiska* – slag, knuffar
- *Verbala* – hot, svordomar, öknamn
- *Psykosociala* – utfrysning, blickar, alla går när man kommer
- *Textburna* – klotter, brev/lappar, mail, sms
- *Bildburna* – bilder och foton som sprids genom t ex mms eller Internet

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras som ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det kan vara exempelvis mobbning men även enskilda händelser som inte är mobbning.

Gemensamt för all kränkande behandling är att den strider mot principen om alla människors lika värde. Kränkningar är ofta ett uttryck för makt och förtryck. En viktig utgångspunkt är att den enskildes upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar.

Kränkningen kan vara:

- *Fysisk* – slag, knuffar
- *Verbal* – hot, svordomar, öknamn
- *Psykosocial* – utfrysning, blickar, alla går när man kommer
- *Texturen* – klotter, brev/lappar, mail, sms
- *Bilburen* – bilder och foton som sprids genom t ex mms eller Internet

Både skolpersonal och elever kan göra sig skyldiga till kränkande behandling.

Bilaga 4: Lagar och styrdokument

Skollagen 2010:800 (1 kap. 5 §)

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Diskrimineringslagen (2008:567)

Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Arbetsmiljölagen (AFS 1993:17)

Arbetsgivaren skall planera och organisera arbetet så att kränkande särbehandling så långt som möjligt förebyggs. Arbetsgivaren skall klargöra att kränkande särbehandling inte kan accepteras i verksamheten. Denna föreskrift gäller i skolan likaväl som på andra arbetsplatser. De studerande är jämställda med andra arbetstagare enligt Arbetsmiljölagen.